શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ - ૪૨૪ ૧૦૧.

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ

Answer sheet

અભ્યાસક્રમ ક્રં : ૬

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર

૯ ગામ

વિદ્યાર્થીનું નામ -

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા		પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં	
(૧)	ક્ષપકશ્રેણી	(૧)	રેચક
(૨)	બેઈન્દ્રિય	(૨)	મિથ્યાત્વીઓનું
(૩)	સિદ્ધિયોગ	(૩)	અનુકંપા
(૪)	નિસ્પૃહપણા	(૪)	જ્ઞાનોપયોગ
(૫)	ધ્યાનની શુદ્ધતા	(૫)	મિથ્યાત્વના ઉદયથી
(૬)	શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન	(૬)	અગ્નિકાયનું
(૭)	વચન અનુષ્ઠાન	(૭)	અનનુષ્ઠાન
(૮)	સૂર્યદેવતા	(૮)	સપૃથક્ત્વ સવિતર્ક સપ્રવિચાર
(૯)	એક સમય	(૯)	અનોખી કવિત્વ શક્તિથી
(૧૦)	આસનજય	(૧૦)	શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન
(૧૧)	ઉપશમાદિ	(૧૧)	ચિત્તની શુદ્ધિનો
(૧૨)	ગોપાળો	(૧૨)	સવિતર્ક ધ્યાન
(૧૩)	૧ પલ્યોપમ	(૧૩)	આર્ય સુહસ્તિસૂરિ
(૧૪)	પવન	(૧૪)	દીર્ઘાયુ થાઓ
(૧૫)	ભદ્રિક	(૧૫)	અંતર્મુહૂર્ત
(૧૬)	ઉપાદેય		
(૧૭)	સંક્રમ		
(૧૮)	નિવાસસ્થાનો		
(૧૯)	અસંખ્યાતા		
(૨૦)	સ્મશાન ભૂમિ.		

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં (ચાલુ)	
(૧૬)	લેશ્યાઓને
(૧૭)	સ્વર્ગ
(૧૮)	શ્રેણી આરોહણમાં
(૧૯)	કહેવાય છે.
(૨૦)	જ્ઞાનાદિક લક્ષ્મીવાળા પૂજ્ય
(૨૧)	ઉત્કૃષ્ટ
(૨૨)	મોહનીય
(૨૩)	સંઘયણ
(૨૪)	અધિક
(૨૫)	પદોની
(૨૬)	ક્ષય થાય છે
(૨૭)	નિકળવાનો માર્ગ
(૨૮)	ઉપક્રવ
(૨૯)	વર્ષ
(૩૦)	દુઃખે છે
(૩૧)	પ્રાપ્ત કરાવાય એવું

(Printed numbering on the sheet for the above continuation is (૫)–(૨૦).)

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ	
(૧)	આયુષ્ય સ્થિતિ
(૨)	આપો
(૩)	ખભો
(૪)	તેત્રીસ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો			
(૧)	૮	(૬)	૪
(૨)	૬	(૭)	૨
(૩)	૯	(૮)	૫
(૪)	૧	(૯)	૩
(૫)	૧૦	(૧૦)	૭

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ	
(૧)	3
(૨)	10 હજાર વર્ષ
(૩)	૭
(૪)	3
(૫)	૧૫
(૬)	૮
(૭)	૧ કરોડ
(૮)	૫
(૯)	૧૦
(૧૦)	૧૦૦

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	×	(૧)	૮
(૨)	✓	(૨)	૨૩
(૩)	×	(૩)	૧૯
(૪)	×	(૪)	૨
(૫)	✓	(૫)	૨૪
(૬)	×	(૬)	૧૨
(૭)	×	(૭)	૫
(૮)	✓	(૮)	૨૯
(૯)	✓	(૯)	૧૫
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૯

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______________________ તપાસનારની સહી ______________

પ્રશ્ન - ૮

૧. આત્માને મોક્ષ સાથે જોડનારને યોગસ્વરૂપ કહેવાય છે..તથા આત્માને મોક્ષ સાથે જોડનાર અનુષ્ઠાનને યોગ-
સ્વરૂપ સદ્ અનુષ્ઠાન કહેવાય છે-- તદ્હેતુ અનુષ્ઠાન તથા અમૃત અનુષ્ઠાન પણ આત્માને મોક્ષ સાથે જોડનાર
હોવાથી તેમને યોગસ્વરૂપ સદ્અનુષ્ઠાન કહેવાય છે.. યોગસ્વરૂપ અનુષ્ઠાન ઈચ્છાદિ ભેદોથી ચાર પ્રકારનું છે -(1) ઈચ્છા
યોગ સદનુષ્ઠાન --(2) પ્રવૃત્તિયોગ સદનુષ્ઠાન --(3) સ્થિર યોગ સદનુષ્ઠાન --(4) સિદ્ધિયોગ સદનુષ્ઠાન -- યથાશક્તિ ઉલ્લાસ-
પૂર્વક અનુષ્ઠાન કરવામાં આવે તે ઈચ્છાયોગ જાણવો-- ઉપશમ વિશેષ, શાસ્ત્રોક્ત આરાધનાનું અનુસરણ, અત્યંત ઉલ્લાસપૂર્વક ક્રિયાનું
આચરણ તે પ્રવૃત્તિયોગ.. અતિચારનો દોષ ટળી જાય છે તેથી આરાધક બાધક ચિન્તાના દોષથી મુક્ત બની સ્થિરતાપૂર્વકની ક્રિયા તે સ્થિતિ
યોગ.. સિદ્ધિ આજુ-બાજુના વાતાવરણને - એ વાતાવરણના જીવોને સ્પર્શી છે ત્યારે તેને સિદ્ધિયોગ સદ્અનુષ્ઠાન કહેવાય..

૨. ઉપપાત એટલે જન્મ અને ચ્યવન એટલે મરણ.. અહીં દંડક પ્રકરણમાં ઉપપાત અને ચ્યવન દ્વારની વાત જણાવતાં
કહેલું છે કે એક સમયમાં અથવા એક સમયને વિષે ગર્ભજ તિર્યંચના, બેઈન્દ્રિયના અને તેઈન્દ્રિયના સંખ્યાતા ઉપપાત-
ચ્યવન થાય છે-- ચઉરિન્દ્રિય, નારક અને દેવતાના અસંખ્યાતા ઉપપાત-ચ્યવન થાય છે.. ગર્ભજ મનુષ્યના સંખ્યાતા
ઉપપાત-ચ્યવન થાય છે.. વનસ્પતિકાયના અનંતા ઉપપાત-ચ્યવન થાય છે અને પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય અને
વાયુકાયના અસંખ્યાતા ઉપપાત-ચ્યવન થાય છે.. એક સમયમાં સંખ્યાતા..અસંખ્યાતા..અનંતા જીવોના જન્મ-
મરણ થાય છે આવા કેટલા ભવો આપણે કરી આવ્યા હશું..? જો એ વિષે વિચારીએ તો જરૂરથી આપણો વૈરાગ્ય
માં વૃદ્ધિ થાય..માટે આ દ્વારો સમજી એના ઉપર ચિંતન-મનન કરવું જોઈએ..

૩. એક વખતે નમુત્થુણં વગેરે પ્રાકૃત પાઠ બોલતાં અન્ય દર્શનીઓ હાંસી કરતાં દેખી તે લજવાયા..બાલ્યાવસ્થાથી જ તેમને
સંસ્કૃતનો અભ્યાસ હતો અને વળી કર્મદોષથી અભિમાનમાં આવી સિદ્ધસેન નવકાર પદનું "નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુભ્ય
એવું એક પદ સંસ્કૃતમાં બનાવી દીધું પછી બધા સિદ્ધાંતો સંસ્કૃતમાં કરવા ઉમેદ રાખી ત્યારે સંઘે મળી કહી દીધું કે :" બાળ, સ્ત્રી,
મંદ બુદ્ધિવાળા, મુર્ખ જે ચારિત્ર લેવા ઈચ્છા રાખતા હોય તેઓને પ્રાકૃત હોય તો સહેલાઈથી શીખી શકાય-એઓની દયા માટે
તત્વના જાણકારોએ આગળથી જ સિદ્ધાંતો પ્રાકૃત લોકભાષામાં કહેલા છે..શું તેના કરતાં તમે વધારે બુદ્ધિવાળા થયા કે પ્રાકૃતમાં
બનાવેલ સિદ્ધાન્તો સંસ્કૃતમાં ફેરવો છો.? વધારે બુદ્ધિવાળાઓ માટે ચૌદ પૂર્વ શું સંસ્કૃતમાં નથી.?..આ તમે જિનઆજ્ઞા વિરુદ્ધ કર્યું.
તેથી તમને "પારાંચિત" નામનું પ્રાયશ્ચિત આપવામાં આવ્યું..પારાંચિત આલોચણા માટે બાર વર્ષ સુધી ગચ્છ બહાર મુકાયા.

૪. જ્યાં મન છે ત્યાં પવન છે અને જ્યાં પવન છે ત્યાં મન છે--એમ કહેવાય છે--દૂધ અને પાણી જેમ એકબીજામાં ભળી જાય છે
અને એકરૂપ થઈ જાય છે તેમ મન અને પવન એકબીજાની સાથે એકરૂપ થયેલા છે--એકના નાશથી બીજાનો નાશ થાય છે--
મનના નાશથી પવનનો નાશ થાય છે અને મનની પ્રવૃત્તિથી પવનની પ્રવૃત્તિ થાય છે..એથી જ મન અને પવનના વેગનો
નાશ કરવાથી સર્વ ઈન્દ્રિયો ઉપર જીત મેળવી શકાય છે-- ઈન્દ્રિયો ઉપર વિજય પ્રાપ્ત કરવાથી જ મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે..એથી
જ પુરક-રેચક અને કુંભક ધ્યાનના ક્રમથી પવનને અંદર લેવાનું-છોડવાનું-અને સંગ્રહ કરવાનું થાય છે, તેથી પવનને
સાધન કરવાથી ચિત્ત એકાગ્ર થાય છે..મન સમાધિમાં નિશ્ચલ થાય છે..તેથી જ એમ કહેવાયું છે કે પવનને
જીતવાથી મનને જીતાય છે..જો સાધકને મનને જીતવું હશે તો એને પવનને જીતવું પડશે--

૫. શ્રી શાંતિનાથના પ્રભાવથી ઉપદ્રવો, ગ્રહોની દુષ્ટગતિ, દુઃસ્વપ્ન, દુષ્ટ અંગસ્ફુરણ અને દુષ્ટ નિમિત્તાદિનો નાશ કરવાનું તથા
આત્મહિત અને સંપત્તિને પ્રાપ્ત કરાવવારૂ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું નામોચ્ચારણ જય પામે છે..શ્રી સંઘ, જગતનાં જનપદો,
મહારાજાઓ, રાજાઓનાં નિવાસસ્થાનો, વિદ્વદ્મંડળીના સભ્યો તથા અગ્રગણ્ય નાગરીકોનાં નામ લઈને શાંતી બોલવી
જોઈએ--શ્રી શ્રમણસંઘને શાંતી થાઓ, શ્રી જનપદો (દેશો) ને શાંતિ થાઓ--શ્રી રાજાધિપો (મહારાજાઓ) ને શાંતી થાઓ..શ્રી
રાજાઓનાં નિવાસ સ્થાનોને શાંતિ થાઓ..શ્રી ગોષ્ઠિકોને-વિદ્વદ્મંડળીના સભ્યોને શાંતિ થાઓ--શ્રી અગ્રગણ્ય
નાગરીકોને શાંતિ થાઓ--શ્રી નગરજનોને શાંતિ થાઓ..શ્રી બ્રહ્મલોકને શાંતિ થાઓ--શાંતિનાથ દાદાથી,
એમના પ્રભાવથી એવા વિશેષ લાભ જીવોને થાય છે--